

Kultuuriministri määruse „Regionaalsete tervisespordikeskuste edasiarendamise toetamise tingimused ja kord perioodil 2023–2026“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Kultuuriministri määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) reguleerib toetuse andmise korda regionaalsete tervisespordikeskuste edasiarendamise projektidele.

Riigi spordistrateegia eesmärk on tõsta Eestimaa inimeste liikumisaktiivsust, et tagada tervelt elatud eluea pikenedamine ja vähendada haigestumist südame-veresoonkonna haigustesse, mille üks peamine põhjus on vähenenud liikumine. Viimase kuue aasta jooksul näitavad eestisesed liikumisharrastust monitoorivad uuringud tõusutrendi ja nende põhjal saame öelda, et ligi pooled eestimaalased liiguvad regulaarselt (2016. aastal liikus kaks või enam korda nädalas 42%, 2018. aastal 40,2% ning 2020. aastal 44,8% elanikest). Spordistrateegia dokumendis „Sport 2030“ on seatud eesmärgiks jõuda aastaks 2030 liikumisharrastuse taseme poolest Põhjamaade tasemele, kes eristuvad teistest riikidest inimeste kõrgema liikumisharrastuse ja sportimisaktiivsuse poolest. Põhjamaades tegeleb liikumisharrastusega ligi 70 elanikkonnast. Eesmärgi täitmiseks tuleb tegeleda pidevalt ja paralleelselt kolme peamise suunaga (taristu, tegevused ja kampaaniad), mis mõjutavad inimeste liikumisaktiivsust. Riigi peamine roll on tingimuste loomine liikumisharrastuse võimaldamiseks. Vabariigi Valitsus on rakendanud meetmeid, et soodustada liikumisaktiivsuse kasvutrendi Eesti elanikkonna hulgas. Aastatel 2019–2022 toetati regionaalsete tervisespordikeskuste meetme raames 23 tervisespordikeskust üle Eesti, mille abil rajati või uuendati neis kunstlume tootmisvõimekust ja valgustatud liikumisradu ning loodi veel mitmeid erinevaid liikumisharrastuse võimalusi. Alates 01.09.2020 on SA Eesti Terviserajad paigaldanud neisse tervisespordikeskustesse loendurid (v.a Hiiu maak. Palukülas ja Kohilas) ning selle statistika alusel saab öelda, et Eesti elanikkond on keskused aktiivselt kasutusele võtnud – neis on vahemikus 01.01.2020–30.08.2022 loendatud üle 5,9 miljoni külastuse. Samas peab arvestama, et viimased andurid paigaldati 2021. aasta suvel ning kahes tervisespordikeskuses ei ole neid senini. Toetusperioodi lõppedes on selgunud, et enamik tervisespordikeskuseid vajavad täiendavaid investeeringuid, eriti vajalik on teenindushoone rajamise või uuendamise võimalus. Samas on kohalike omavalitsuste ja eraraha toetusel arendatud teisigi tervisespordikeskuseid, mis vajaksid täiendavaid investeeringuid. Seetõttu on Kultuuriministeerium otsustanud jätkata regionaalsete tervisespordikeskuste meetmega vähemalt samas mahus.

Toetusprogrammi jätkamine aitab uuendada ja arendada regionaalseid tervisespordikeskusi ning seal pakutavate teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti. Toetusmeede panustab seega „Eesti 2035“ eesmärki „Tervist hoidev inimene on terviseteadlik, kättesaadav enda ja teiste elu ning keskkonda hoidvalt. Sealjuures hoolitseb ta nii vaimse kui ka füüsilise tervise eest.“

Programmil on oluline regionaalpoliitiline mõõde. Praegu toetatud tervisespordikeskustest on kujunenud ka kohad, kus korraldatakse laste liikumisõpetuse tunde, treeninguid ja võistlusi. Korras terviserajad aitavad kaasa inimeste elukvaliteedi tõusule piirkondades. Kvaliteetsete ja

korrastatud liikumispaikade olemasolu on tänapäevase elustandardi juurde kuuluv loomulik osa.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi spordiosakonna nõunik Kaarel Nestor (kaarel.nestor@kul.ee, tel 628 2260), Kultuuriministeeriumi personali- ja õigusosakonna juhataja Merle Põld (merle.pold@kul.ee, tel 628 2347) ning jurist Mari Kõrtsini (mari.kortsini@kul.ee, tel 628 2254). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Kultuuriministeeriumi personali- ja õigusosakonna sekretär-keeletoimetaja Anni Viirmets (anni.viirmets@kul.ee, tel 628 2220).

Eelnõu ei ole seotud ühegi praegu menetluses oleva eelnõu ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Regionaalsete tervisespordikeskuste toetamise programm on välja töötatud Kultuuriministeeriumi spordiprogrammi alusel.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 23 paragrahvist.

1. peatükk

Üldsätted

Paragrahvi 1 kehtestatakse eelnõu reguleerimisala.

Lõike 1 kohaselt kehtestatakse eelnõuga taotlusvoorst „Regionaalsete tervisespordikeskuste edasiarendamise toetus perioodil 2023–2026“ vahendite saamise ning vahendite kasutamise tingimused ja kord.

Lõike 2 kohaselt vastutab määruse rakendamise eest Kultuuriministeerium, kes on toetuse andja. Kultuuriministeerium vastutab taotlusvooru väljakuulutamise ja koordineerimise eest ehk teavitab taotlejaid ja avalikkust toetuse saamise võimalusest, menetleb taotlusi ja otsustab, kas taotlus rahuldada või mitte jne.

Paragrahvi 2 kehtestatakse eelnõu kohaldamisala.

Lõike 1 kohaselt tuleb määrusega reguleerimata küsimustele kohaldada Euroopa Liidu vastavaid õigusakte, kui toetust antakse vähese tähtsusega abina, ja haldusmenetluse seadust. Euroopa Liidu vastavate õigusaktide all on mõeldud riigiabi reegleid sisaldavaid Eestile otsekohaldavaid õigusakte, mistõttu tuleb eelnõu kehtestamisel ja toetuse andmise ülesannete täitmisel juhendada osapooltel otse neist. Haldusmenetlusele tuleb kohaldada haldusmenetluse seaduse sätteid kooskõlas eelnõus sätestatud korra ja erisustega.

Lõike 2 kohaselt ei kohaldata eelnõu näiteks abile, mida soovitakse saada tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt sellisele abile, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude ekspordimisest tulenevate jooksvate kuludega, ning abile, mille tingimuseks on kodumaiste toodete kasutamine importtoodete asemel.

Paragrahviga 3 kehtestatakse toetuse andmise eesmärk ja tulemus.

Lõike 1 kohaselt on toetuse andmise eesmärk toetada igas maakonnas kuni kahe regionaalse tervisespordikeskuse edasiarendamist ja uuendamist, et parandada ja laiendada liikumisharrastusega tegelemise võimalusi maakondades ning toetada tervisespordikeskuste arengut, et nad saaksid pakkuda elanikkonnale mitmekülgsemaid ja kvaliteetsemaid tervisespordi harrastusega seotud teenuseid.

Lõikes 2 kirjeldatakse toetuse andmise ja kasutamise oodatavat tulemust. Toetatavate projektide elluviimisel arendatakse igas maakonnas edasi üht kuni kaht kesket tervisespordikeskust, kus on olemas tänapäevased ja mitmekülgsed võimalused aastaringseks tegelemiseks erinevate liikumisviisidega looduses. Tervisespordikeskustes ette valmistatud liikumisrajad on elanikkonnale tasuta kasutamiseks, kuid teatud teenuste, mille väljaarendamiseks kasutati riigipoolset toetust, nagu pesemisvõimaluse või mäetõstuki, kasutamise puhul on tasu küsimine lubatud.

Paragrahvis 4 sätestatakse regionaalse tervisespordikeskuse mõiste.

Lõike 1 kohaselt on regionaalne tervisespordikeskus maakonnas või piirkonnas keskselt kasutatav liikumise harrastamiseks loodusesse rajatud taristu, kus on võimalik kogu aasta jooksul peamiselt tasuta kasutada erinevaid ettevalmistatud liikumisradasid ja harrastada erinevaid liikumisviise. Muu hulgas on seal olemas kunstlume tootmisvõimekus ja valgustatud liikumisrajad. Tervisespordikeskuste elemendid võivad olla:

- 1) looduses liikumise rajad – kõnni- ja jooksurajad, suusarajad (sh kunstlumega katmise võimalus talvisel perioodil), jalgrattarajad, matkarajad jne;
- 2) kelgu- ja suusanõlvad;
- 3) jõulinnakud;
- 4) pallimängude välisväljakud;
- 5) kettagolfi rajad;
- 6) laste mänguväljakud;
- 7) väliuisuväljakud;
- 8) tervisespordikeskuse kasutajate teenindamiseks vajalikud olmehooned, riietus- ja pesemisruumid, tualetid ning tervisespordikeskuse hooldamiseks mõeldud tehnika hoiuruumid;
- 9) parklad.

Lõikega 2 piiritletakse, et regionaalsete tervisespordikeskuste väljaarendamisel loodusesse rajatud taristu ei käsitle spetsiifilisi spordirajatise, nagu võimlad, ujulad, lasketiirud ja muu taoline, vaid vabas õhus liikumisharrastusega tegelemiseks mõeldud rajatise, mis on eelpool loetletud.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, toetuse osakaal ja kulude abikõlblikkus

Paragrahviga 5 kehtestatakse taotlusvooru raames toetatavad tegevused ja vähese tähtsusega abi kohaldamine.

Lõike 1 kohaselt toetatakse toetuse andmise eesmärgi ja tulemuste saavutamisele suunatud tegevusi.

Punkti 1 kohaselt toetatakse liikumisradade rajamist ja renoveerimist. Taotlusvooru raames on võimalik rajada uusi ja uuendada olemasolevaid radasid ning pakkuda seeläbi inimestele mitmekülgsemat (erineva profiili, kattega ja raskusastmega) valikut liikumisharrastusega tegelemiseks. Ilma täiendava toetusmeetmeta halveneks regulaarse kasutamise ja kulumise tõttu regionaalsete tervisespordikeskuste liikumisrajade kvaliteet, mille tulemusena võib tulevikus väheneda ka tervisespordikeskuste kasutajate arv. Toetatakse tegevusi, mis on seotud liikumisradade ohutuks muutmisega, radade märgistamisega ja viitade paigaldamisega ning radade katmisega erinevate pinnamaterjalidega.

Punkti 2 kohaselt toetatakse liikumisradade hoolduseks vajaliku tehnika soetamist. Liikumisradade kasutajad on radade kvaliteedi osas üha nõudlikumad ja seetõttu ei ole tänapäeval võimalik kvaliteetseid radu (eriti suusaradu) ette valmistada ja neid ilma spetsiaalse tehnikata hooldada. Seepärast on radade korrashoiuks vajaliku tehnika olemasolu pakutavate teenuste kvaliteedi tõstmiseks oluline.

Punkti 3 kohaselt toetatakse liikumisradade valgustuse edasiarendamist ja uuendamist. Liikumisradade kasutamisaja pikendamiseks kevadel ja sügisel on võimalik taotlusvooru abil laiendada või uuendada valgustust, mis võimaldab inimestel pimedal ajal pikemalt ohutult tervisespordikeskuse radu kasutada. Lisaks on võimalik tänapäevase elektrivalgustuse abil kokku hoida tervisespordikeskuse ülalpidamiskulusid.

Punkti 4 kohaselt toetatakse kunstlume tootmise võimekuse edasiarendamist ja uuendamist. Eelmise perioodi taotlusvooru toel tagati kunstlume tootmise võimekus kõikidesse maakondadesse Eestis, kuid mitmed tervisespordikeskused vajavad täiendavaid investeeringuid, et tagada paremad rajad või väiksemad hoolduskulud või et leida keskkonnasäästlikumaid lahendusi.

Punkti 5 kohaselt toetatakse olme- ja teenindushoone, mis on mõeldud regionaalse tervisespordikeskuse ja selle küllastajate teenindamiseks ning tervisespordikeskuse taristu hooldamiseks mõeldud tehnika hoiustamiseks, rajamist või renoveerimist. Siinkohal ei toetata sisetingimustes olevate sportimisvõimaluste, näiteks jõusaali, ujula, sisespordisaali vms rajamist või renoveerimist. Kui toetuse saaja soovib neid hoonesse rajada või neid renoveerida, siis antud toetusmeetme raames ei ole tegu abikõlbliku kuluga.

Lõike 2 sätestatakse lisategevused, mida toetatakse toetuse andmise eesmärgi ja tulemuste saavutamiseks.

Punktides 1–5 kirjeldatakse lisategevusi, mida samuti taotlusvooru raames toetatakse. Toetatavad lisategevused on kelgu- ja suusanõlvade, sh nõlvade kasutamiseks mõeldud tehnika (nt mäetõstuki) soetamist või uuendamist, jõulinnakute, laste mänguväljakute, pallimängude välisväljakute uuendamine ja rajamine ning muude liikumisharrastamist laiendavate võimaluste loomine, nagu kettagolfi raja või liuvälja rajamine.

Lõikega 3 sätestatakse lisategevuste toetamise eeltingimus, mille kohaselt tuleb esitatud taotluses taotleda toetust vähemalt ühele käesoleva paragrahvi lõikes üks nimetatud peamisele tegevusele. See tähendab, et toetust taotletakse kas liikumisradade rajamiseks või rekonstrueerimiseks, liikumisradade hooldustehnika soetamiseks, valgustuse edasiarendamiseks või uuendamiseks või kunstlume toomise võimekuse edasiarendamiseks või uuendamiseks või olme- ja teenindushoone rajamiseks või renoveerimiseks. Koos nendega võib toetust taotleda ka lõikes 2 sätestatud tegevustele.

Lõikega 4 kehtestatakse tingimus, et toetust ei anta esitatud projektile, kus paragrahvi 4 lõigetes 1 ja 2 loetletud toetatavad tegevused on tehtud enne taotluse esitamist. Toetatavad tegevused peavad olema tehtud projekti abikõlblikkuse perioodil. Kui mõni tegevus on pooleli, näiteks teenindus- ja olmehoone ehitus, siis abikõlblikud on ainult need kulud, mis on tehtud abikõlblikkuse perioodil.

Lõike 5 kohaselt võib eelnõu alusel toetuse andmine ehk eelnõu § 5 lg-tes 1 ja 2 nimetatud tegevuste toetamine kvalifitseeruda vähese tähtsusega abiks konkurentsiseaduse § 33 lõike 1 tähenduses. Seda eelkõige seetõttu, et kuigi määruse peamine eesmärk on toetada tasuta tegevuste edasiarendamist, siis on võimalik toetust taotleda ka teatud tasuliste teenuste loomiseks (nt pesemisvõimalus) või edasiarendamiseks (nt mäetõstuk). Konkurentsiseaduse § 30 lõige 1 sätestab, et riigiabiks loetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud abi. Riigiabi konkreetset definitsiooni Euroopa Liidu toimimise leping ei anna, kuid artikli 107 lõike 1 järgi on riigiabi igasugune liikmesriigi või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Vähese tähtsusega abi hinnatakse samade kriteeriumide alusel kui riigiabi. Kõikide taotluste puhul hindab hindamiskomisjon iga taotluse puhul eraldi, kas toetus loetakse vähese tähtsusega abiks või mitte. Lisaks sätestatakse vähese tähtsusega abi andmisel järgitavad õiguslikud alused ning antakse viited vastavatele regulatsioonidele.

Oluline on märkida, et kui riik, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu haldusülesandeid täitev isik osaleb kaubaturul (ehk majandus- ja kutsetegevuses), kohaldatakse ka talle ettevõtja, sh riigiabi kohta käivaid sätteid (konkurentsiseaduse § 2 lg 2).

Lõikes 6 sätestatakse, et vähese tähtsusega abi andmisel tuleb muu hulgas jälgida, et ühele ettevõtjale (taotlejale) antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei ületaks mis tahes kolme

eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul 200 000 eurot. Kogusumma all mõeldakse kogu riigipoolset toetust kokku. Kui vähese tähtsusega abina kvalifitseeruvat toetust taotletakse suuremas summas kui taotleja on õigustatud saama, vähendab toetuse andja taotleja nõusolekul toetuse summat kuni vähese tähtsusega abi ülemmäärani. Kui piirmäär on täis, siis jäetakse tasuliste teenuste loomise või edasiarendamise osas taotlus eelnõu § 13 lõike 5 kohaselt läbi vaatamata.

Lõike 7 kohaselt loetakse vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel üheks ettevõtjaks kõik sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud VTA määruse artikli 2 lõike 2 kohaselt. Artikli 2 lõike 2 kohaselt hõlmab „üks ettevõtja“ kõik ettevõtted, mille vahel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:

- 1) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust;
 - 2) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht-, või järelevalveorgani liikmetest;
 - 3) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
 - 4) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.
- Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on eelmainitud punktides 1–4 kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu. Vähese tähtsusega abi maksimaalse määra väljaselgitamisel vaadeldakse ettevõtete seoseid riigi põhjal. Euroopa Komisjon on „ühe ettevõtja“ mõiste sisustamisel lähtunud asjaolust, et konkurentsieeskirjade kohaldamisel on ettevõtja igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist, ning Euroopa Liidu Kohus on otsustanud, et kõiki sama üksuse (õiguslikult või faktiliselt) kontrollitavaid üksusi tuleks käsitleda ühe ettevõtjana. Lisaks võetakse toetuse andmisel arvesse VTA määruse artiklis 5 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreeglid. See tähendab, et üldise, põllumajandusliku ja kalamajandusliku vähese tähtsusega abi summad ei tohi kokku ületada 200 000 eurot kolmeks majandusaastaks. Nimetatud kumuleerimisreegleid on arvesse võetud ka riigiabi ja vähese tähtsusega abi registris, mis tähendab, et sealt nähtub, millist liiki ja kui palju vähese tähtsusega abi on ettevõtjale antud.

Paragrahvi 6 kehtestatakse toetussumma ning oma- ja kaasfinantseeringu määr.

Lõike 1 kohaselt toetatakse tervisespordikeskuste edasiarendamise programmi raames aastatel 2023–2026 igas maakonnas ühe kuni kahe tervisespordikeskuse väljaarendamist.

Lõike 2 kohaselt kehtestatakse toetuse ülemmäär, mida on võimalik olemasoleva eelarve põhjal iga maakonna tervisespordikeskusele või -keskustele anda. Kõiki maakondi käsitletakse võrdselt. Toetussumma ühele maakonnale on ühes kalendriaastas 40 000 eurot, mis jaguneb maakonnas toetust saavate tervisespordikeskuste vahel taotluses kavandatud tegevuste alusel. Maakonnale mõeldud toetuse määr võib muutuda juhul, kui kinnitatud tervisespordikeskuste nimekirjast arvatakse tervisespordikeskus välja ja vabanenud

toetussummale esitab täiendava taotluse teise maakonna tervisespordikeskus määruse eelnõu § 16 lõike 3 põhjal.

Lõigete 3 kohaselt on toetuse maksimaalne osakaal projekti abikõlblikest kuludest 50%, st vähemalt 50% taotluses esitatud projekti abikõlblikest kuludest peab toetuse saaja katma oma- või kaasfinantseerimise vahenditest.

Lõigetes 4, 6 ja 6 selgitatakse lahti oma- ja kaasfinantseeringu olemus ning kaasfinantseerija mõiste. Omafinantseering on toetuse saaja rahaline panus projekti abikõlblike kulude katmiseks, mis peavad olema kajastatud projekti eelarves ja mida saadud toetusest ei kaeta. Kaasfinantseerija on juriidiline isik või kohaliku omavalitsuse üksus, kes panustab rahaliselt projekti eelarvesse kavandatud tegevuste elluviimiseks. Kaasfinantseering on kaasfinantseerija panus projekti abikõlblike kulude katmiseks, mis peavad olema kajastatud projekti eelarves ja mida saadud toetusest ei kaeta. Oma- ja kaasfinantseeringu nõue kehtib kogu toetusperioodi puhul tervikuna.

Paragrahviga 7 kehtestatakse kulude abikõlblikkuse reeglid.

Lõike 1 kohaselt on kulu abikõlblik, kui see on tegevuste elluviimiseks vajalik ja põhjendatud, tekib abikõlblikkuse perioodil tehtavate toetatavate tegevuste käigus, selle tasub toetuse saaja või projekti kaasfinantseerija ning on kooskõlas õigusaktidega. Tegemist on kulu abikõlblikuks lugemise üldpõhimõttega. Kuna eelnõu ei sisalda kõiki muude õigusaktidega reguleeritud kulu abikõlblikkuse tingimusi, siis on oluline rõhutada, et toetuse kasutamisel tuleb arvestada ka teiste riigisiseste toetusi reguleerivate õigusaktidega. Riigisisese õiguse kooskõlas olemise tingimus seisneb näiteks selles, et toetuse saaja peab järgima maksuseadustest ja riigihangete seadusest tulenevaid piiranguid.

Lõikes 2 kirjeldatakse, milliste tunnuste esinemisel loetakse kulu põhjendatuks. Kulu on põhjendatud, kui see on sobiv, vajalik ja tõhus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning tekib toetatavate tegevuste käigus. See avaldub põhjendatuse nõude kaudu ehk peab olema tuvastatav põhjuslik seos, millest saab järeldada, et nimetatud kulu on tekkinud asjakohaste toetatavate tegevuste käigus.

Lõigetega 3 ja 4 kehtestatakse abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude loend. Raamatupidamise algdokumendi mõiste on kehtestatud raamatupidamise seaduse §-s 7 ja peab vastama kehtestatud nõuetele. Toetuse kasutamine peab olema raamatupidamises selgelt eristatav, mis tähendab algdokumentidele või raamatupidamiskannetele projektitunnuste lisamist. Eraldi arveldusarvet see ei tähenda. Kui toetuse saaja peab seda vajalikuks, on see tema valik.

Paragrahviga 8 kehtestatakse toetatavate tegevuste abikõlblikkuse periood.

Lõike 1 kohaselt on abikõlblikkuse periood kindlaksmääratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti elluviimiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti elluviimise perioodi kavandamisel peab taotleja lähtuma eelnõus projekti abikõlblikkuse

perioodi kohta sätestatud tingimustest, millest lähtudes tuleb taotlusesse märkida projekti algus- ja lõppkuupäev.

Lõikega 2 jagatakse abikõlblikkuse periood regionaalsete tervisespordikeskuste väljaarendamise toetamise projektidele neljaks osaks. Regionaalsete tervisespordikeskuste väljaarendamise abikõlblikkuse periood on kuni neli aastat. Neli osa on järgmised: 1) 01.01.2023 või taotluses esitatud hilisem kuupäev kuni 31.12.2023; 2) 01.01.2024 kuni 31.12.2024; 3) 01.01.2025 kuni 31.12.2025; 4) 01.01.2026 kuni 31.12.2026. Eelnõu ei näe ette abikõlblikkuse perioodi pikendamist.

Lõikega 3 kehtestatakse nõue, et iga abikõlblikkuse perioodi osa lõpuks peab olema selleks ajavahemikuks eraldatud toetus kasutatud, v.a määruse § 15 lõikes 4 välja toodud juhtudel, kus toetuse andja on hinnanud tegevuse elluviimisel ning seega kulu tegemisel tekkinud takistust mõjuvaks.

3. peatükk

Toetuse taotlemine, taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded

Paragrahviga 9 sätestatakse taotlusvooru avamise regulatsioon.

Lõike 1 kohaselt kinnitab kultuuriminister taotlusvooru iga-aastase eelarve Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga. Kuigi regionaalsete tervisespordikeskuste väljaarendamise projektide elluviimise abikõlblikkuse perioodi kestus on kokku kuni neli aastat, kinnitatakse iga kalendriaasta kohta eelarve eraldi.

Lõike 2 kohaselt peab toetuse andja oma veebilehel vähemalt 10 kalendripäeva enne taotlusvooru avamist teada andma taotluste esitamise tähtaja ja taotlusvooru eelarve ühe kalendriaasta kohta. See kehtib ka eelnõu § 16 lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel.

Paragrahviga 10 kehtestatakse toetuse taotlemise kord.

Lõike 1 kohaselt tuleb esitada toetuse andjale taotlus toetuse saamiseks kindlaksmääratud tähtaja jooksul, millest on teavitatud vähemalt 10 kalendripäeva enne taotluste vastuvõtmise algust toetuse andja veebilehel. Taotlus jäetakse läbi vaatamata, kui seda ei ole tähtjaks esitatud. Kui taotleja ei ole tähtjaks taotlust esitanud ning tal on selleks mõjuv põhjus. Võib ta toetuse andjale esitada menetlustähtaja ennistamise taotluse.

Lõike 2 kohaselt tuleb taotlus esitada Kultuuriministeeriumi toetuste taotluste e-keskkonna kaudu projektitoetuse taotlusvormil. Taotluse allkirjastab asutuse või organisatsiooni esindusõiguslik isik. Toetuse andja saadab toetuse taotlejale kinnituse taotluse kättesaamise kohta.

Lõige 3 selgitab, kuidas toimida, kui taotluse esitamisel tekib e-keskkonnas tehniline viga ja seetõttu ei saa taotlust tähtjaks esitada. Sellises olukorras loetakse taotluse esitamise tähtpäevaks järgmine tööpäev pärast vea likvideerimist.

Paragrahviga 11 kehtestatakse nõuded taotlejale.

Lõikes 1 kehtestatakse isikud, kellele toetus on suunatud. Lõike 1 kohaselt saab taotleja olla kohaliku omavalitsuse üksus või Eestis registreeritud eraõiguslik juriidiline isik, kes omab või valdab rendi-, üüri-, hoiu-, pandi- või muu selletaolise suhte alusel tervisespordikeskuse taristut, kus on valgustatud liikumisrajad ja kunstlume tootmisvõimekus. Kui üldjuhul on toetuse taotleja tervisesporditaristu omanik, siis nimetatud säte võimaldab toetust taotleda ka isikul, kellel on tervisespordikeskuse taristu valdamiseks, haldamiseks ja/või käsutamiseks sõlmitud taristu omanikuga vastav (üldjuhul pikaajaline) kokkulepe. See säte võimaldab toetust taotleda ka näiteks kohaliku omavalitsuse hallataval asutusel, kellel on kohaliku omavalitsuse kui taristu omanikuga sõlmitud taristu haldamiseks koostöökokkulepe.

Lõikega 2 kehtestatakse täpsustavad nõuded taotlejale. Nimetatud nõuete alusel tuvastatakse, kas taotlejal on olemas projekti elluviimiseks vajalik suutlikkus.

Punktis 1 sätestatakse, et taotlejal ei tohi olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile. Kui taotlejal on maksu- ja maksevõlad, mis ei ole ajatud, ei ole nimetatud nõue täidetud. Maksu- ja maksevõla puudumisega arvestamise eesmärk on toetada taotlejat, kellel ei ole riigi ees rahalist võlga.

Punktis 2 sätestatakse, et taotleja ei tohi olla pankrotis, likvideerimisel ega sundlõpetamisel ning tal ei tohi olla kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust;

Punktis 3 sätestatakse, et toetust ei anta, kui taotlejale on tehtud tagasinõudmise otsus mõne varasema projekti raames ja tagasinõudmise otsuse kohaselt on tagasimaksmisele kuuluv toetus tagasi maksmata. Silmas peetakse seda olukorda, kus toetuse tagasimaksmiseks ette nähtud tähtaeg on möödunud, sh ajatamisgraafiku alusel, kuid toetust ei ole ette nähtud mahus tähtaja jooksul tagasi makstud. Nõude mõte ei ole kohustada tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksuma enne tagasimakse tähtaega, vaid sellega ajendatakse tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksuma tähtajaks.

Punktis 4 sätestatakse nõue, et taotleja peab olema suutlik tasuma määrusega ette nähtud oma- või kaasfinantseeringut ja projekti mitteabikõlblike kulusid.

Punktis 5 sätestatakse, et taotlejal ei tohi olla äriregistrile majandusaasta aruande esitamise võlga, kui tegemist on eraõigusliku juriidilise isikuga. Kui toetuse taotleja on kohaliku omavalitsuse üksus, siis tema majandusaasta aruanne peab olema kinnitatud ja avalikustatud kehtivate õigusaktide kohaselt.

Punkti 6 kohaselt ei tohi taotlejal olla muid täitmata kohustusi toetuse andja ees.

Lõikega 3 täpsustatakse, kui kaua eeldatakse taotlejalt ja hilisemalt toetuse saajalt oma- ja kaasfinantseeringu ning mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkust. Oma- ja kaasfinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus peab olema kuni projekti lõppemiseni. Toetuse andja kontrollib oma- ja kaasfinantseeringu ning mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse nõuet taotluse esitamise hetkel, kuid võib seda teha ka taotluse

rahuldamise otsuse tegemise ja selle muutmise hetkel ning ka hiljem ehk kuni projekti lõppemiseni.

Paragrahviga 12 kehtestatakse nõuded taotlusele.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluses kirjeldatud projekt peab panustama eelnõu §-2 nimetatud eesmärkide ja tulemuste saavutamisse. Taotlusest peab selguma, et toetust taotletakse eelnõu §-s 5 nimetatud toetatavatele tegevustele ja §-s 7 nimetatud abikõlblikele kuludele.

Lõikes 2 kohaselt peab toetuse taotluses määratletud abikõlblikkuse periood olema vastavuses eelnõu §-s 8 sätestatud tingimustega. Projekti elluviimise abikõlblikkuse perioodi kestus on kuni neli aastat, see on maksimaalselt 01.01.2023 kuni 31.12.2026.

Lõikes 3 määratakse, milliseid andmeid peab taotlus sisaldama. Toetuse taotlus esitatakse kogu abikõlbliku perioodi (2023–2026) kohta üks kord väljakuulutatud taotlusvooru tähtaja jooksul. Taotluses esitatakse kogu abikõlblikkuse perioodi tegevused ja ajakava, oodatavad tulemused, eelarve tegevuste lõikes, sh üldmaksumus, oma- ja kaasfinantseeringu summa ning taotletava toetuse summa iga kalendriaasta kohta eraldi. Kinnitus oma- ja/või kaasfinantseeringu kohta tuleb esitada kirjalikult. Taotluses esitatakse kõik kulud, sh mitteabikõlblikud kulud. Samuti, kui taotleja taotleb toetust tasuliste teenuste loomiseks või edasiarendamiseks, tuleb eelarves tasulised teenused ka eristatavalt välja tuua. Kui tervisespordikeskuste taristu, mida soovitakse edasi arendada, ei ole taotluse esitaja omandis, tuleb taotlusele lisada taristu omaniku allkirjastatud või digitaalselt allkirjastatud nõusolek arenduste elluviimiseks, tervisespordikeskuse aastane külastajate arv taotleja andmetel või hinnangul ning taotleja või maakondliku arendusorganisatsiooni nägemus, mis võib olla esitatud koos maakondliku arendusorganisatsiooni kinnituskirjaga, toetust taotleva tervisespordikeskuse ülalpidamiskulude katmise ja edasiste arenguplaanide kohta pärast toetusperioodi lõppu.

Lõige 4 näeb ette võimaluse lisada taotlusele maakondliku arendusorganisatsiooni kinnituskiri, mida võtab hindamiskomisjon arvesse taotluste sisulisel hindamisel. Maakondliku arendusorganisatsiooni esitatud kirjas kinnitatakse, et toetust taotlev tervisespordikeskus on maakonnas oluline ja prioriteetne ning vajab uuendamist ja edasiarendamist eesmärgiga tagada maakonna elanikkonnale kvaliteetsed tingimused tervisespordiga tegelemiseks aasta ringi. Maakondliku arendusorganisatsiooni kinnituskiri võib sisaldada maakonnas eelisarendavate tervisespordikeskuste järjestust.

Lõige 5 toob välja, et kui taotleja on taotlenud projektile või projekti osadele tegevustele toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, peab taotluses olema esitatud sellekohane teave.

4. peatükk

Toetuse menetlemine

Paragrahvis 13 kehtestatakse taotluse menetlemise kord.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andja menetleb taotlust kuni 60 tööpäeva taotlusvooru sulgemisest arvates. Haldusmenetluse seaduse § 41 järgi tuleb haldusorganil juhul, kui tal ei ole võimalik haldusakti anda või toimingut sooritada ettenähtud aja jooksul, teha viivitusest teatavaks tõenäoline aeg ning näidata tähtajast mittekinnipidamise põhjus.

Lõikes 2 kirjeldatakse taotluse menetlemise etappe. Taotluse menetlemine algab taotluse registreerimisest, millele järgneb taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontroll, taotluse sisuline hindamine, taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemine, ehk toetusperioodil toetatavate tervisespordikeskuste nimekirja koostamine ning toetussummade määramine.

Lõike 3 kohaselt võib toetuse andja juhul, kui taotluse läbivaatamise käigus selgub, et taotlus ei ole piisavalt selge või selles esinevad puudused, küsida taotlejalt selgitusi ja lisadokumente taotluses esitatud andmete kohta või nõuda taotluse täiendamist või muutmist. Taotlejale antakse puuduste kõrvaldamiseks kuni viis tööpäeva. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Lõikes 4 kirjeldatakse, mis põhjustel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks. Taotlus ei ole nõuetele vastav siis, kui taotlejale eelnõu §-s 11 ja taotlusele eelnõu §-s 12 esitatud nõuded on täitmata või kui eelnõu § 13 lõikes 3 antud tähtaja jooksul ei ole taotluses esinevaid puudusi kõrvaldatud.

Lõike 5 kohaselt jätab toetuse andja nõuetele mittevastavaks tunnistatud taotluse läbi vaatamata.

Paragrahvi 14 reguleeritakse nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste sisulist hindamist.

Lõike 1 kohaselt hindab kultuuriministri moodustatud hindamiskomisjon nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi. Hindamiskomisjonil on kuni kuus liiget.

Lõikes 2 nähakse ette võimalus, et hindamiskomisjoni koosolekule võib kutsuda toetuse taotleja esindaja või esindajad oma taotlust tutvustama.

Lõikega 3 kehtestatakse kriteeriumid, mille alusel hindamiskomisjon taotlusi sisuliselt hindab. Kriteeriumite kirjeldus on oluline selleks, et taotlejal oleks arusaadav, mida projekti puhul hinnatakse ja samas aitaks taotlejal projekti tegevusi ja tulemusi selgelt kirjeldada. Ühtlasi on selgelt kirjapandud asjaolud juhendiks taotluste hindajatele ja otsuse tegijatele.

Esimese kriteeriumi juures hindab komisjon taotluses esitatud dokumentide põhjal projekti teostatavust ehk tulemuste saavutamise realistlikkust. Komisjon hindab järgmist: taotluses esitatud projekti sisu vastavust taotlusvooru eesmärkidele ja taotletavate tulemuste saavutatavust; projekti tegevuste läbimõeldust, lahtikirjutatust ning elluviidavust; projekti eelarve selgust lahtikirjutatust ja realistlikust ning kuidas ja mis mahus kavatakse projekt ellu viia, kui riigipoolne eraldatud toetus ei vasta taotlusele või kui ehitushinnad kallinevad.

Teise kriteeriumi juures hindab komisjon järgmist: kas maakondlik arendusorganisatsioon on kirjalikult kinnitanud, et toetust taotlev tervisespordikeskus on maakonnas prioriteetne, edasiarendatav ja uuendamist vajav; esitatud nägemust toetust taotleva tervisespordikeskuse ülalpidamiskulude katmise ja edasiste arenguplaanide kohta pärast toetusperioodi lõppu; kuidas taotluses väljatoodud tegevuste elluviimine parandab ja laiendab liikumisharrastusega tegelemise võimalusi antud maakonnas ja/või piirkonnas.

Kolmanda kriteeriumi juures hindab komisjon järgmist: projekti eesmärkide saavutamisel tervisespordikeskuse sobivust üleriigilisse ühtsesse tervisespordikeskuste võrgustikku, vaadates tervisespordikeskuses toimuvate sündmuste ja tegevuste mitmekesisust; tervisespordikeskuse kasutatavust, sh laste ja noorte poolt; ning tervisespordikeskuse sobivust ja koostööd teiste tervisespordikeskustega ja spordiorganisatsioonidega.

Lõike 4 kohaselt teeb hindamiskomisjon kultuuriministrile ettepaneku taotluste rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta. Ettepanek sisaldab toetatavate regionaalsete tervisespordikeskuste nimekirja ja toetussummat iga toetusperioodi aasta kohta. Vastavasisuline ettepanek on võimalik esitada, sest esitatud taotlustes peavad olema kirjeldatud kogu abikõlblikkuse perioodi kavandatud tegevused ja eelarved. Lisaks sätestatakse nõuded komisjoni ettepaneku sisule.

Paragrahviga 15 nähakse ette toetatavate tervisespordikeskuste nimekirja arvamine ja toetuse summa eraldamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetusperioodil toetatavate tervisespordikeskuste nimekirja arvamise otsustab kultuuriminister käskkirjaga. Samas nimetatakse, mis on tervisespordikeskuste nimekirja arvamise alus. Esiteks peavad taotleja ja taotlus vastama määruses sätestatud nõuetele ning teiseks peab esitatud taotlus kuuluma sisulise hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Lõike 2 kohaselt ei arvata tervisespordikeskust nimekirja juhul, kui taotleja ja taotlus ei vasta määruse eelnõus kehtestatud nõuetele ning hindamiskomisjoni hindamistulemuste põhjal ei kuulu taotlus rahuldamisele või kui taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta.

Lõike 3 kohaselt määratakse tervisespordikeskuste nimekirjas nimetatud taotlejale projekti elluviimiseks eraldatud toetuse summa igal aastal kultuuriministri käskkirjaga, mille aluseks võetakse hindamiskomisjoni ettepanek.

Lõike 4 kohaselt on toetuse saajal võimalik taotleda iga-aastase toetussumma kasutamise edasilükkamist ühe aasta võrra, kui toetuse kasutamine samal aastal ei olnud mõjuval põhjusel võimalik. Toetussumma kasutamise edasilükkamise taotlus tuleb esitada e-keskkonna kaudu esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui toetussumma saamise kalendriaasta viimasel tööpäeval.

Lõikes 5 sätestatakse olukord, et kui taotlusvooru järgnevat aastate eelarve maht on väiksem taotlusvooru esimese aasta eelarve mahust ning hindamiskomisjoni ettepanekut ei ole võimalik seetõttu arvestada, siis teeb toetuse andja tervisespordikeskuste nimekirja kantud taotlejate ettepaneku esitada projekti muudatustaotlus. Muudatustaotlusi hindab hindamiskomisjon määruse eelnõu §-s 14 sätestatud korras.

Lõike 6 kohaselt saadetakse taotlejale tema taotluse kohta tehtud otsus e-keskkonna kaudu.

Paragrahvi 16 reguleeritakse toetust saavate tervisespordikeskuste nimekirja muutmine.

Lõikes 1 nähakse ette võimalus tervisespordikeskuste nimekirja muutmiseks vajaduse põhjal, mille algatab toetuse andja käesoleva lõike punktides 1–7 kirjeldatud olukordade kohaselt.

Lõikega 2 tuuakse välja, et tervisespordikeskuste nimekirjast väljaarvamisel võib toetuse andja juba toetust saanud tervisespordikeskusele toetuse osaliselt või täielikult tagasi küsida määruse § 23 punkti 4 kohaselt.

Lõikes 3 nähakse ette täiendava toetuse taotlemise võimalused juhuks, kui maakonnas arendatav tervisespordikeskus on nimekirjast välja arvatud. Sellisel juhul saab esitada vabanenud ressursile täiendava taotluse sama maakonna teine selle taotlusvooru raames arendatav tervisespordikeskus oma tegevuste laiendamiseks, mis on kooskõlas projekti eesmärkidega või uue taotluse saavad esitada sama maakonna teised tervisespordikeskused, kes soovivad samuti oma piirkonnas panustada määruse § 2 püstitatud eesmärkide ja tulemuste saavutamisse.

Lõikes 4 nähakse ette võimalus juhuks, kui samast maakonnast ei esitata täiendavat või uut taotlust. Sel juhul võib täiendava taotluse esitada tervisespordikeskuste nimekirja kantud teises maakonnas asuv tervisespordikeskus. Sellisel juhul ei kohaldata eelnõu § 6 lõikes 2 sätestatud ülemmäära maakonnale.

Lõikega 5 kehtestatakse, et tervisespordikeskuste nimekirja muutmisel toimub taotluste esitamine eelnõu §-s 10 sätestatu kohaselt, st toetuse andja määrab avalikult tähtsajärgselt taotluste esitamiseks, taotlused esitatakse e-keskkonna kaudu, taotlused registreeritakse ja taotlejat teavitatakse taotluse kättesaamise kohta. Esitatud täiendavaid taotlusi hinnatakse eelnõu §-s 14 sätestatu kohaselt, st taotlusi hindab hindamiskomisjon §-s 14 kirjeldatud hindamiskriteeriumite põhjal. Esitatud taotlused peavad vastama määruses sätestatud nõuetele.

5. peatükk

Toetuse väljamaksmine ja aruandlus

Paragrahvi 17 sätestatakse toetuse maksmise tingimused, mille kohaselt makstakse toetus toetuse saajale välja eelnõus ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimuste kohaselt ettemaksuna 14 tööpäeva jooksul pärast toetussumma määramise otsuse (kultuuriministri

käskkirja) jõustumist. Toetus makstakse toetuse saajale välja ühe kalendriaasta kaupa projekti elluviimise perioodil.

Paragrahviga 18 kehtestatakse toetuse kasutamise seotud aruande esitamise nõuded.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse saajale projekti elluviimisega seotud aruannete esitamise kohustus. Toetuse saaja esitab projekti toimumise perioodil (2023–2026) iga kalendriaasta 31. detsembri seisuga aruande aasta jooksul elluviidud tegevuste ja nende rahastamise, sh toetuse kasutamise kohta järgmise kalendriaasta 10. jaanuariks. Toetuse saaja esitab projekti abikõlblikkuse perioodil toetuse andjale kokku neli aruannet iga kalendriaasta viimase kuupäeva seisuga. Aruanne toetuse andjale esitatakse e-keskkonnas. Aruanne koostatakse kuludokumentide alusel, milleks on teenuste ja asjade ostuarved ning arvete tasumist tõendavad maksekorraldused, võrreldavad pakkumised ja dokument valitud pakkuja kohta ning teised kuludokumendid, mis tõendavad abikõlblike kulude tekkimist ja tasumist.

Lõikes 2 sätestatakse toetuse saaja kohustus esitada projekti muudatustaotlus, kui eelnõus § 12 lõikes 3 nimetatud andmed on taotluses muutunud. Hindamiskomisjonil on õigus muudatustaotlust menetleda 30 tööpäeva taotluse esitamisest arvates ja kohustus hinnata seda eelnõu §-s 14 sätestatud korras. Toetuse andja hindab esitaud taotluse alusel, kas projekti rakendamistingimused või toetuse andmise eeldused on endised ning teeb ettepanku muudatustaotluse rahuldamise või mitterahuldamise kohta. Nimetatud muudatustaotlus registreeritakse taotlusvoorus esitatud taotluse lisana.

Lõikes 3 sätestatakse toetuse andjale aruande menetlustähtaeg, milleks on eelnõu kohaselt ette nähtud 30 tööpäeva.

Lõikes 4 antakse toetuse saajale võimalus aruande esitamise tähtaega põhjendatud juhtudel avalduse alusel pikendada. Pikendada saab aruande esitamise tähtaega ainult siis, kui pikendamise taotluse on toetuse saaja esitanud enne § 18 lõikes 1 sätestatud tähtaja saabumist.

Lõikes 5 sätestatakse, et toetuse andja võib juhul, kui aruande läbivaatamise käigus selgub, et aruandes esinevad puudused, küsida toetuse saajalt selgitusi ja lisadokumente aruandes esitatud andmete kohta või nõuda aruande täiendamist ehk puuduste kõrvaldamist. Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja anda toetuse saajale kuni kümme tööpäeva, mil eelnõu § 18 lõikes 4 toodud aruande menetlemise aeg peatub. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Lõikes 6 sätestatakse aruande kinnitamise tingimused. Kui toetuse andja on aruande kinnitanud, saadetakse toetuse saajale vastavasisuline teade e-keskkonna kaudu.

6. peatükk

Toetuse tagasinõudmine ja maksmine

Paragrahviga 19 reguleeritakse toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist ja toetuse tagasimaksmist nimetatud otsuse alusel. Toetust taotledes nõustub taotleja toetuse eraldamise

tingimustega, sh kohustusega maksta toetus tagasi, kui toetust on kasutatud mitteabikõlbliku kulu katteks või mõnel muul toetuse tagasinõudmise aluse esinemisel. Toetuse tagasinõudmise otsuse puhul on tegemist haldusmenetluse seaduse tähenduses haldusaktiga.

Lõikes 1 sätestatakse, millistel juhtudel tehakse otsus toetuse tagasinõudmise kohta. Toetuse andja teeb kaalutusõiguse kohaselt otsuse kas toetuse osalise või täieliku tagasinõude kohta.

Punktides 1–9 sätestatakse toetuse tagasinõudmise otsuse alused. Toetuse tagasinõudmise otsus võidakse teha järgmistel juhtudel: toetuse saaja on tasunud mitteabikõlbliku kulu maksumuse; projekti eesmärki ei saavutatud ja kavandatud tegevused jäid ellu viimata; abikõlblike kulude maksumus kujunes plaanitud väiksemaks, sama kuludokumenti on juba hüvitatud kas selle või mõne teise projekti raames; toetuse saaja on esitanud valeandmeid või olulisi andmeid varjanud; iga-aastane aruanne ei ole esitatud tähtajaks; toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimismenetlus. Toetus võidakse tagasi nõuda ka juhul, kui tervisespordikeskus arvatakse välja tervisespordikeskuste nimekirjast eelnõu §-s 16 lõikes 1 sätestatud tingimustel. Kui aga tervisespordikeskus arvatakse nimekirjast välja seetõttu, et enne abikõlblikkuse perioodi lõppu on püstitatud eesmärgid ja tulemused saavutatud ning toetuse saaja kinnitab koos aruandega, et projekt on lõpule viidud ja rohkem toetust ei vaja, kinnitab toetuse andja aruande kinnitamisega projekti edukat lõpuleviimist. Toetuse tagasinõudmise otsus tehakse ka juhul, kui toetuse andmine ei ole kooskõlas vähese tähtsusega abi andmise regulatsiooniga.

Juhul kui aruandes esitatud toetuse saamiseks esitatud kulu ei ole abikõlblik, sest see ei vasta 2. peatükis toodud abikõlblikkuse nõuetele, vähendatakse vastavalt projektile eraldatavat toetust nii, et tagatud on kokkulepitud toetusmäärast kinnipidamine. Kui eraldatud toetus ületab lubatud osakaalu abikõlblikest kuludest, nõutakse toetusmäär ületav toetuse osa tagasi, seejuures ei rakendata kaalutusõigust. Kaalutusõigus puudub ka juhul, kui toetuse andmine ei ole kooskõlas vähese tähtsusega abi andmise regulatsiooniga.

Lõike 2 kohaselt ei tehta toetuse tagasinõudmise otsust, kui puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse etteantud tähtaja jooksul.

Lõike 3 kohaselt võib toetuse tagasinõudmise otsuse teha kolme aasta jooksul toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest.

Lõige 4 teeb lõikest 3 erisuse ebaseadusliku, väärkasutatud või ühisturuga kokkusobimatu riigiabi, sh vähese tähtsusega abi korral. Sellisel juhul võib toetuse tagasinõudmise otsuse teha kümne aasta jooksul pärast toetuse saajale toetuse eraldamist. Ebaseaduslikuks riigiabiks loetakse nõukogu määruse (EL) nr 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (kodifitseeritud tekst) (ELT L 248, 24.09.2015, lk 9–29), artikli 1 punktis f nimetatud abi. Riigiabi väärkasutamiseks loetakse nõukogu määruse (EL) nr 2015/1589 artikli 1 punktis g sätestatud. Ebaseaduslik riigiabi on uus abi, mis ei ole eraldatud kooskõlas riigiabi reeglitega. Väärkasutatud abi on abi, mida ei ole kasutatud kooskõlas toetuse andmise tingimuste ja taotluse rahuldamise otsusega.

Lõike 5 kohaselt tuleb toetus tagastada toetuse tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamise päevast arvates 60 kalendripäeva jooksul. Toetuse tagasinõudmise otsus kui haldusakt hakkab haldusmenetluse seaduse § 61 lõike 1 järgi kehtima alates selle teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest koostoimes haldusmenetluse seaduse § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusakt teha menetlusosalisele kättetoimetamisega teatavaks, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või seda muudetakse.

Lõike 6 kohaselt tuleb ebaseadusliku riigiabi, sh vähese tähtsusega abi korral toetus tagasi maksta koos intressiga toetuse väljamaksmisest arvates vastavalt Nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artikli 14 lõikele 2, mille rakendamissätted on Komisjoni määruse nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artiklites 9–11.

Toetuse saaja turupositsiooni taastamiseks tuleb toetus tagastada koos liitintressiga ehk eelneval aastal kogunenud intressilt tuleb samuti tasuda intressi, mille rakendamise nõue tuleneb Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 artiklist 11. Aluseks tuleb võtta toetuse maksmise ajal rakendatud Euroopa Liidu Teatajas avaldatud intressimäär. Toetust saanud toetatavate tegevuste puhul tuleb ebaseaduslik riigiabi seega tagastada liitintressiga alates päevast, kui ebaseaduslik abi maksti, ning intressi määraks tuleb võtta komisjoni riigiabi viite- ja diskontomäär. Liitintressi tuleb maksta kuni toetuse tagasimaksmiseni.

Lõikes 7 sätestatakse tagasimaksmisele kuuluva toetuse ajatamise võimalus.

7. peatükk

Toetuse saaja ja toetuse andja õigused ja kohustused

Paragrahviga 20 kehtestatakse toetuse saaja kohustused, mis rakenduvad alates taotluse rahuldamise otsuse jõustumisest. Toetuse saaja peab tagama eelnõus sätestatud kohustuste täitmise ja projekti eduka elluviimise eelnõus fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt. Toetuse saaja kohustuste tagamine tähendab seda, et kohustuse peab olema täitnud tema ise.

Punkti 1 kohaselt peab toetuse saaja kasutama eraldatud toetust sihipäraselt. Toetuse saaja peab projekti ellu viima heakskiidetud taotluse kohaselt ehk seal nimetatud eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevuste abil ning saavutama tema enda kavandatud tulemused. Projekti eesmärgid ja tulemused ning nende saavutamiseks kavandatavad tegevused peavad olema kooskõlas eelnõus määratletud võimalustega.

Punkti 2 kohaselt on toetuse saajal kohustus, mis hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sh ette nähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist. Nimetatud nõue hõlmab ka seda, et kulu ja maksmist tõendavad dokumendid peavad vastama raamatupidamisarvestuses kehtivatele nõuetele.

Punkti 3 kohaselt peab toetuse saaja jälgima projekti elluviimisega seotud asjade ostmisel ja teenuste tellimisel riigihangete seaduse §-s 3 toodud põhimõtteid. Kui toetuse saaja ei ole hankija riigihangete seaduse tähenduses, peab ta tõendama, et asja ostmisel ja teenuse tellimisel on järgitud riigihangete seaduses sätestatud põhimõtteid.

Punkti 4 kohaselt tuleb toetuse saajal järgida vähese tähtsusega abi reegleid, kui toetuse kujul on tegemist vähese tähtsusega abi saamisega. Nimetatud reeglitest tuleneva kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise, sest tegemist oleks toetuse kasutamisega seotud Euroopa Liidu õigusaktide, sh Euroopa Liidu huvide rikkumisega.

Punkti 5 kohaselt on toetuse saajal kohustus säilitada toetuse saamise ja kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ning muud tõendid raamatupidamisseaduses kehtestatud tingimuste kohaselt, s.o seitse aastat alates toetuse saamisest.

Punkti 6 kohaselt peab toetuse saaja tagama, et lähtutakse usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest, mida tuleb rakendada ka projekti elluviimisega seotud finantsandmete kajastamisel. Projekti finantsandmed, st projektiga seotud kulud ja nende maksumus peavad olema üheselt eristatavad, seejuures see, millised neist on abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.

Punkti 7 kohaselt on toetuse saajal kohustus tagastada koos aruandega toetuse kasutamata jääk.

Punkti 8 kohaselt on toetuse saajal kohustus täita muid õigusaktidest tulenevaid kohustusi.

Paragrahviga 21 kehtestatakse toetuse saaja õigused.

Punkti 1 kohaselt on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, mis on seotud toetuse kasutamist puudutavates õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja võib pöörduda toetuse andja poole, et saada juhiseid projekti nõuetekohaseks elluviimiseks, sh eelhinnangut projektis kavandatavatele muudatustele, selgitusi kulude abikõlblikkuse ja muude eelnõus sätestatud tingimuste kohta jms.

Punktis 2 rõhutatakse toetuse saaja õigust toetusest igal ajal loobuda ja toetus tagastada.

Paragrahviga 22 kehtestatakse toetuse andja kohustused.

Toetuse andja peamine ülesanne on valida rahastamiseks sobilikud projektid, sh menetleda taotlused ning maksta rahuldatud taotluse alusel toetust, kontrollida kulude abikõlblikkust ja teha vajaduse korral toetuse tagasinõudmise otsus.

Punktiga 1 kehtestatakse toetuse andjale kohustus järgida eelnõus sätestatud menetluse ja otsuste teatavaks tegemise tähtaegu.

Punktiga 2 kehtestatakse toetuse andjale kohustus järgida vähese tähtsusega abi andmise korral konkurentsiseaduse 6. peatükist tulenevaid kohustusi. Nimetatud peatükk kehtestab

riigis riigiabi andmise reeglid ja sätestab, mida tuleb abi andjal teha vähese tähtsusega abi andmisel.

Punkti 3 kohaselt on toetuse andjal kohustus säilitada toetuse taotlemise, andmise ja kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ning muud tõendid seitse aastat taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Punktide 4–6 kohaselt on toetuse andjal kohustus kontrollida projektide elluviimist, sh vaatama läbi aruandeid, kehtestama taotlus- ja aruandevormid ja muud asjakohased juhendmaterjalid ning tegema need taotlejale/toetuse saajale kättesaadavaks e-keskkonnas. Toetuse andja peab, kas omal või toetuse saaja algatusel, selgitama toetuse andmist ja kasutamist puudutavaid reegleid ning teavitama toetuse saajat viivitamatult reeglites toimunud muudatustest.

Punkti 7 kohaselt on toetuse andjal kohustus selgitada toetuse saajale toetuse andmist ja kasutamist puudutavaid reegleid ning teavitada toetuse saajat viivitamatult reeglites toimunud muudatustest.

Punkti 8 kohaselt on toetuse andjal kohustus teha õiguspäraselt toiminguid, mis on sätestatud määruses ja teistes kohalduvates õigusaktides.

Paragrahviga 23 kehtestatakse toetuse andja õigused.

Punktidega 1–2 sätestatakse toetuse andja õigused kontrollida projekti elluviimist ning nõuda asjakohaste täiendavate dokumentide esitamist, mis tõendavad projekti nõuetekohast teostamist ja toetuse saaja kohustuste nõuetekohast täitmist. Ühtlasi võib toetuse andja kontrollida abikõlblike kulusid toetuse saaja juures kohapeal. Kohapealse kontrolli käigus saab tuvastada toetuse saaja kohustuste täitmist, sh projekti tegevuste toimumist ja edenemist ehk toetuse andmise aluseks olevate tulemuste saavutamist, projekti tulude ja kulude kohta eraldi arvepidamise olemasolu ning tehingute kajastamist raamatupidamises.

Punktis 3 sätestatakse, et taotluse menetlemisel kontrollitakse toetuse saaja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkust. Seepärast peaks taotleja taotluses kirjeldama, millised kulud kaasnevad projekti elluviimisel lisaks taotluses näidatud abikõlblike kulude ning selgitama oma võimekust projekti rahastamiseks – st millisest allikatest rahastab kohustusliku omafinantseeringu ja muud kulud ning kuidas tagab projekti elluviimise juhul, kui kulud suurenevad.

Punktide 4–5 kohaselt on toetuse andjal õigus tunnistada toetuse rahuldamise otsus või selle osa kehtetuks ning teha toetuse tagasikandmise otsus (sisuliselt toetuse vähendamise või tühistamise otsus) ja teisi eelnõus sätestatud otsuseid.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Eelnõu mõju

- 1) Sotsiaalne mõju. Eelkõige on sihtrühmaks maakonnas/piirkonnas elavad inimesed, kellele on loodud tänapäevasemad ja kvaliteetsemad võimalused liikumiseks värskes õhus. Suureneb regulaarselt liikuvate inimeste osakaal, mis läbi paraneb inimeste tervisekäitumine. Liikumisaktiivsuse tõus on eelduseks südame-veresoonkonna haiguste vähenemisele, pikeneb tervena elatud aastate arv ja eluiga tervikuna. Mõjub positiivselt rahvaarvu suurenemisele.
- 2) Regionaalne mõju. Programmil on oluline regionaalpoliitiline mõju. Toetusprogrammi elluviimisel paraneb liikumisharrastusega tegelemise võimalus regionaalselt. Uuendatud tervisespordikeskused aitavad kaasa inimeste elukvaliteedi tõusule piirkondades. Kvaliteetsed ja korrastatud liikumispaidad ning kergliiklusteed on tänapäevase elukeskkonna juurde kuuluv loomulik osa. Tervisespordikeskused on ka võimalik koht, kus korraldada laste liikumisõpetuse tunde, treeninguid ja võistlusi. Toetusprogrammi elluviimine aitab tagada, et kõikides Eesti maakondades on vähemalt üks kvaliteetseid teenuseid pakkuv tervisespordikeskus ja seeläbi võimalus harrastada talispordialasid loodusliku lume puudumise korral.
- 3) Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töökorraldusele, kuludele ja tuludele. Määruse rakendaja on Kultuuriministeerium, kelle töökoormus ei tõuse, sest uus toetusmeede tuleb olemasoleva toetusmeetme asemel.

Kohalikud omavalitsused on valdavalt regionaalsete tervisespordikeskuste omanikud. Kui nad peavad oluliseks tervisespordikeskuse uuendamist, tõuseb seetõttu nende töökoormus vastava taotluse ettevalmistamisel või kooskõlastamisel ning täiendava ressursi leidmisel kohaliku omavalitsuse eelarvest, et tagada elluviidava projekti oma- või kaasfinantseeringu maht 50% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest. Maksimaalselt võib see summa olla kuni 40 000 eurot aastas ehk 160 000 eurot nelja aasta jooksul, mis on samaväärne riigieelarvelise toetusega.

5. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Eelnõu alusel toetuse andmist rahastatakse riigieelarvest nelja aasta (2023–2026) jooksul kokku 2,4 miljoni euroga, taotlusvooru aastane maht on 600 000 eurot. Projekti iga-aastane eelarve kinnitatakse Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga.

6. Eelnõu rakendamine ja jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja huvigruppide kaasamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eestimaa Spordiliidule Jõud, SA-le Eesti Terviserajad, maakondade spordiliitudele ja maakondlikele arendusorganisatsioonidele.

Piret Hartman
kultuuriminister

Tarvi Sits
kantsler